

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුවේ 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ආදායම් ප්‍රකාශනය, විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

බැංකුවේ 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙළ කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමේදී, බැංකුව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය බැංකුව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා බැංකුවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

බැංකුවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, බැංකුවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 විගණන විෂයපථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්ස්ථානිකය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස බැංකුවේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම. හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.
- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ බැංකුවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව.

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ බැංකුවේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, බැංකුව ක්‍රියා කර ඇති බව.
- බැංකුව සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව.
- බැංකුවේ සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීම පිළිබඳ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට පහත දැක්වෙන දීර්ඝකාලීන ලෙජර ශේෂ 2018 වර්ෂයේ සිට ලෙජරයේ ඉතිරිව ඇත. එම ශේෂ පිළිබඳ සාක්ෂි විගණනයට ලැබී නොමැත.</p>	<p><u>තාවකාලිකව වසා දැමූ ගිණුමේ පවතින ගෙවිය යුතු මුදල්.</u> පෙන්වා දී ඇති පරිදි, ලියා හරින ලද සහ ලැබිය යුතු මෙම ණය මුදල් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් ලියා හැරීමට අනුමැතිය ලබා දුන් ණය මුදලට වඩා අඩුය. ඉහත දක්වා ඇති වෙනස සඳහා ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ ලියා හැරීමේ තක්සේරු දිනය සහ ලියා හැරීම ක්‍රියාත්මක කරන ලද දිනය තුළ ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ගෙවිය යුතු ශේෂය පසුව නිරවුල් කිරීමයි. මෙම ශේෂය 2022 වර්ෂයේ දී නිරවුල් කෙරේ.</p>	<p>බැංකුව විසින් සාධාරණ කාලයක් තුළ දීර්ඝකාලීන හිඟ ශේෂ නිරවුල් කළ යුතුය.</p>

ගිණුමේ නම	2021
තාවකාලිකව වසා දැමූ ගිණුම්වල පවතින ගෙවිය යුතු මුදල්	265,318
ඇප තැන්පතු - කුලියට ගත් ගොඩනැගිල්ල	1,704,202
විවිධ තැන්පතු	877,105

ඇප තැන්පතු - කුලියට ගත් ගොඩනැගිල්ල
එම ශේෂ අයකර ගැනීම සඳහා ගොඩනැගිල්ලේ අදාළ හිමිකරුවන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට දැනටමත් අදහස් කර ඇත.

විවිධ තැන්පතු
මෙම ශේෂය මේ වන විට නිරවුල් කර ඇත.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>අ) ගනුදෙනුකරුවකුගේ ණය මුදල වසා දැමූ දිනට පසුව එම ගනුදෙනුකරුවාගේ ලැබුණු අමතර මුදලක් “ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ආපසු දුන් මුදල් වසා දැමූ ණය ගිණුම” නම් ලෙජර ගිණුමට බැර කර ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. ගනුදෙනුකරුවන්ට නොදන්වා අමතර මුදල් අයකිරීම</p>	<p>ගනුදෙනුකරුවාගේ ගිණුම්වලට ලැබෙන කිසියම් මුදලක් ගනුදෙනුකරුවාගේ ණය ගිණුමට හෝ ඔහුගේ / ඇයගේ ඉතුරුම් ගිණුමට සෘජුවම බැර වන බැවින්, ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ආපසු දුන් මුදල් ගිණුම මගින් වංචා සිදු කිරීමේ හැකියාව පිළිබඳව දක්වා ඇති විගණන නිරීක්ෂණ පිළි ගත නොහැකිය.</p>	<p>සාධාරණ කාලසීමාවක් තුළ මෙවැනි ශේෂ ආපසු ගෙවීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

අසාධාරණ බවත්, මෙම ගිණුමේ ශේෂ මගින් වංචා සිදු කිරීමට අවස්ථා ඇති වන බවත් වැඩිදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.

ආ) සමහර අවස්ථාවලදී, සේ.අ.අ. ණය අයකර ගැනීමේදී, ලැබුණු හිමිකම් මුදල හිඟ මුදලට වඩා වැඩි විය. ශුන්‍ය හිඟ ණය ශේෂ සඳහා ද හිමිකම් මුදල් ලැබී තිබුණි. මෙම අමතර හිමිකම් “ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ආපසු දුන් මුදල් වසා දැමූ ණය ගිණුම” නම් ලෙජර ගිණුමට මාරු කර තිබුණි. ගනුදෙනුකරුවන් දැනුවත් නොකර හිමිකම් මුදල් ලබා ගැනීම අසාධාරණ බව නිරීක්ෂණය විය.

හිමිකම් මුදල් සඳහා හිඟ ප්‍රකාශනවල විස්තර දෙසැම්බර් මස අවසානයේ දී ලබා ගනු ලබන අතර ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අදාළ සේ.අ.අ. ශේෂවලින් හිඟ මුදල් අයකර ගැනීම සඳහා ඊළඟ වසරේ ජනවාරි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත ලබා දෙනු ලැබේ. කෙසේ වුවද, මහ බැංකුව වෙත හිමිකම් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව ඇතැම් ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඔවුන්ගේ ණය මුදල් සම්පූර්ණයෙන්ම නිරවුල් කර ඇත. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙතින් සේ.අ.අ. හිමිකම් ලැබීමෙන් පසු, ආපසු ගෙවූ ණය ගිණුම්වලට අදාළව ලැබුණු හිමිකම් මුදල් ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ආපසු දුන් මුදල් ගිණුමට” බැර කරන ලදී. ඉන් පසුව, අදාළ අතිරික්ත ශේෂය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුවේ ඉතුරුම් ගිණුමට මාරු කර ඇති අතර, ඊට අමතරව, බැංකුවේ ඉතිරිකිරීමේ ගිණුමක් පවත්වාගෙන නොගිය ගනුදෙනුකරුවන් වෙත මුදල් ආපසු ගෙවීමේ වඩුවර්ෂත් ද යවන ලදී. ගනුදෙනුකරුවන් විසින් මුදල් ආපසු ගෙවීමේ වඩුවරය අත්සන් කර අප වෙත ආපසු එවන තුරු, අතිරික්ත මුදල ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ආපසු දුන් මුදල් ගිණුමේ දක්වනු ලැබේ.

සාධාරණ කාලසීමාවක් තුළ ගනුදෙනුකරුවන්ට මෙවැනි ශේෂ පිළිබඳව දැනුම් දීමට සහ මුදල් ආපසු ගෙවීමට බැංකුව අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

ආ) ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඔවුන්ගේ ණය පියවීම සඳහා කරන ලද ගෙවීම් “නොපැවරූ ණය ශේෂ ගිණුම” නම් වූ ලෙජර ගිණුමකට බැර කර ඇත. 2021 වසර අවසානයේ දී ණය මුදල් 18,542කට අදාළව ඉහත ගිණුමට ලැබුණු මුළු මුදල් ලැබීම් ප්‍රමාණය රු. 67,298,726 කි. විස්තර පහත දක්වා ඇත.

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුමේ ඇති නොපැවරූ ණය ශේෂ මගින් නියෝජනය වන්නේ ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඔවුන්ගේ ණය ගිණුමට විවිධ හේතු මත කරන ලද ගෙවීම් ය;

- දෙන ලද මාසික වාරිකයට වඩා වැඩි මුදලක් ගෙවා ඇත.
- ගනුදෙනුකරු විසින් මුල් මුදල් ශේෂ හිඟයට වඩා වැඩි මුදලක් ගෙවීම - ණයෙහි අවසාන නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අවසන් වන තෙක් බලා

සාධාරණ කාලයක් තුළ ශේෂ හඳුනාගෙන නිරවුල් කළ යුතුය.

වර්ෂය	ණය මුදල් සංඛ්‍යාව	මුදල
2019 වර්ෂයට පෙර	2761	5,998,395
2019	1543	4,388,457
2020	8490	3,955,276
2021	5748	52,956,598
එකතුව	18542	67,298,726

සිටීම.
 ○ අනාගත මාසික වාරික සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් විසින් කරන ලද ගෙවීම්.

එවැනි ශේෂවල වත්මන් තත්ත්වය පහත සඳහන් වේ.

වර්ෂය	මුදල
වර්ෂයට පෙර	3,725,684.22
2019	1,627,446.43
2020	6,326,483.82
2021	6,091,260.63
එකතුව	17,770,875.10

ඉහත දක්වා ඇති පරිදි, අදාළ ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් පසුව අයකර ගැනීම හේතුවෙන් ශේෂය රු. මිලියන 17.8 දක්වා අඩු වී ඇත.

1.6.2 අත්තිකාරම්

විගණන නිරීක්ෂණය

අ) සේ.අ.අ. ණය ඇතුළුව දළ අක්‍රීය ණය සහ අත්තිකාරම් සියයට 19.84ක් වූ අතර සේ.අ.අ. ණය හැර දළ අක්‍රීය ණය අත්තිකාරම් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මුළු ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් සියයට 9.19ක් විය. මෙම ප්‍රතිශත කර්මාන්ත අනුපාතය වූ සියයට 6.5 ට වඩා වැඩිය.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

අක්‍රීය ණය අඩු කිරීමට බැංකුව පියවර කිහිපයක් ගෙන ඇත. විශේෂයෙන්, කොවිඩ් පැතිරීම ණයකරුවන්ගේ ආදායමට දැඩි ලෙස බලපෑ අතර බැංකුව විසින් 2021 වසර තුළදී 03 වන සහ 04 වන කොවිඩ් රැළි සඳහා ණය පමා සහනයක් ලබා දී ඇත. බැංකුවේ අක්‍රීය ණය 14.19% කින් අඩු වීම 5.80% ක් වූ කර්මාන්තයේ අක්‍රීය ණය අඩු වීමට වඩා වැඩි විය.

නිර්දේශය

බැංකුවේ අක්‍රීය ණය අනුපාතය අවම මට්ටමක පවත්වා ගත යුතුය.

ආ) බැංකුවේ සියයට 19.84 ක් වූ සමස්ත අක්‍රීය ණය අනුපාතයට වඩා ශාඛා නවයක් ඉහළ අක්‍රීය ණය අනුපාත වාර්තා කර ඇත. ඒ පිළිබඳ විස්තර පහත දැක්වේ.

ශාඛාව	අක්‍රීය ණය අනුපාතය (%)
හැටන්	85.27
හලාවත	20.30

ශාඛාවල වාර්තා වූ අක්‍රීය ණය අනුපාතය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සේ.අ.අ. ශේෂයට එරෙහිව ලබා දී ඇති 100% ක් වූ මුදල් ණයවල අක්‍රීය ණය අනුපාතය නියෝජනය කරයි. පහත වගුවේ දැක්වෙන්නේ ශාඛාවල සේ.අ.අ. ණය හැර අක්‍රීය ණය අනුපාතය වාර්තා කර ඇති අක්‍රීය ණය අනුපාතයට වඩා අඩු බවයි. විස්තර පහත දක්වා ඇත.

එම ශාඛාවල අක්‍රීය ණය අනුපාතය අවම මට්ටමක පවත්වා ගත යුතුය.

රත්නපුරය	20.36	ශාඛාව	අක්‍රීය ණය අනුපාතය
ගම්පහ	34.92	හැටන්	6.82%
කෑගල්ල	27.52	හලාවත	11.91%
කිරිඳිවත්ත	22.89	රත්නපුරය	11.38%
හොරණ	22.51	ගම්පහ	13.90%
මතුගම	21.38	කෑගල්ල	5.64%
මාතලේ	23.76	කිරිඳිවත්ත	12.20%
		හොරණ	18.44%
		මතුගම	10.07%
		මාතලේ	10.59%

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අ) 2020 දෙසැම්බර් 10 දිනැති ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාල චක්‍රලේඛ අංක PS/GPA/චක්‍රලේඛ /36/2020 හි ඡේද අංක '4'.	ඒ අනුව වාර්ෂික ප්‍රවාරණ වැඩසටහන පිළියෙළ කරන ලද අතර වාර්ෂික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට ඇතුළත් කිරීම සඳහා කළමනාකරණ මණ්ඩලය විසින් හඳුනා ගන්නා ලද වාර්ෂික ප්‍රවාරණ වැඩසටහන අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව (PED) වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, බැංකුව විසින් අදාළ අනුමැතිය ලබා නොගෙන 2021 මූල්‍ය වර්ෂය සඳහා ප්‍රවාරණ වියදම් දරා ඇත.	අනාගතයේ දී එයට අනුකූලව කටයුතු කිරීම සඳහා සටහන් කර ගන්නා ලදී.	බැංකුව අදාළ චක්‍රලේඛවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.
ආ) 2020 අගෝස්තු 28 දිනැති අංක 01/2020 දරන රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛයේ 10.11.1 ඡේදය.	භානියට පත් වත්කම් ඊළඟ මූල්‍ය වර්ෂයේ අප්‍රේල් 30 වැනිදායින් පසු බැහැර කිරීමට අවසර දී ඇතත්, බැංකුව විසින් භානියට පත් වත්කම් බැහැර නොකර ප්‍රධාන කාර්යාල ගොඩනැගිල්ලේ ස්ථාන කිහිපයක තබා තිබුණි.	බැංකුවේ පවතින සීමිත ඉඩකඩ හේතුවෙන් ඉවත් කරන ලද ස්ථාවර වත්කම් නිසි පරිදි ගබඩා කිරීමේ ගැටලුවක් මතුව ඇති අතර 2019 වසරේ දී වත්කම් අපහරණය කරන ලදී. 2021.12.31 දින අදාළ භාණ්ඩ සමීක්ෂණයෙන් පසු භානියට පත් වූ සියලු වත්කම් 2023 ජනවාරි අවසානයට පෙර අපහරණය කිරීමට දැනටමත් කටයුතු යොදා	බැංකුව අදාළ චක්‍රලේඛවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

ඇත.

- ඇ) 2016 අප්‍රේල් 29 දිනැති අංක පීරීඩ් 03/2016 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛය.

බැංකුව විසින් එහි සේවකයන් වෙනුවෙන් 2021 වර්ෂය සඳහා උපයන විට ගෙවීමේ (PAYE) බදු මුදල වූ රු. 2,058,589 ක් සේවකයන්ගේ වැටුපෙන් අඩු කරනු වෙනුවට තම අරමුදල්වලින් ගෙවා තිබුණි.

සාමූහික ගිවිසුමේ විධිවිධාන අනුව උපයන විට ගෙවීමේ (PAYE) බදු මුදල ගෙවා ඇත. 2023 ජනවාරි මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මෙම ක්‍රමය නතර කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

බැංකුව අදාළ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

- ඇ) 2007 අංක 12 දරන බැංකු පනතේ දක්වා ඇති නියෝගයේ 3.1.i.ඉ වගන්තිය.

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් බැංකුවේ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධති සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිවල ප්‍රමාණවත්භාවය සහ අඛණ්ඩතාව සමාලෝචනය කළ යුතු වුවද, දැනට බැංකුව විසින් තොරතුරු සහ වාර්තා උත්පාදනය කිරීම සඳහා කර්මාන්තයේ අවශ්‍යතා සඳහා පහසුකම් සපයනු නොලබන AS 400 පද්ධතිය බැංකුවේ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය ලෙස භාවිතා කරයි.

බැංකුව විසින් නව මූලික බැංකු පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සමාගමක් තෝරාගෙන ඇත. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දැනට සිදු වෙමින් පවතී.

බැංකුව බැංකු පනතේ නියෝගයට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

- ඉ) 2007 අංක 12 දරන බැංකු පනතේ නියෝගයේ 3.5. (ix) වගන්තිය.

සභාපතිවරයා විසින් ප්‍රධානම කළමනාකාරිත්වයට අයත් පිරිස් සෘජුව අධීක්ෂණය නොකළ යුතු අතර වෙනත් විධායක රාජකාරි හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත නොවිය යුතු වුවද, බැංකුවේ ප්‍රධානම කළමනාකාරිත්වයට අදාළ පුද්ගලයන් පත් කිරීමට සභාපතිවරයා සම්බන්ධ වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

උදා: අවදානම් කළමනාකරණ ප්‍රධානියාගේ, නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී මූල්‍ය සහ සැලසුම් සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල ලේකම්වරයාගේ පත්වීම් ලිපි සඳහා 2021 වර්ෂයේ දී සභාපතිවරයා විසින් අත්සන් තබා තිබුණි.

මෙම කරුණ පිළිගත නොහැකිය. 1975 අංක 13 දරන රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකු පනතට අනුව, බැංකුවේ සේවකයින් බඳවා ගැනීමේ බලය අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත පැවරී ඇත. බඳවා ගැනීම් සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීමෙන් පසුව, සභාපතිවරයා විසින් එවැනි ප්‍රධානම කළමනාකාරිත්ව පිරිස්වල පත්වීම් ලිපිවලට අත්සන් තබා ඇත.

තවද, සාමාන්‍යාධිකාරී / ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී සහ අනෙකුත් සියලුම දෙනා සතුව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පවරා දෙන ලද අධිකාරි බලයක් ඇත. එබැවින් සභාපතිවරයාට සහ මණ්ඩලයට අවශ්‍ය අවස්ථාවක එම අධිකාරිය

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් බැංකු පනතේ නියෝගවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහ විවක්ෂණශීලීව කටයුතු කිරීමට හැකි වේ.

ඊ) පීඊඩී 1/2015 (1) හි අංක 02 වගන්තිය සභාපතිවරයාට එක් නිල වාහනයක් සහ මසකට ලීටර් 150 ට සමාන ඉන්ධන දීමනාවක් හෝ මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් නිශ්චිතව දක්වා ඇති මාසික දීමනාවක් සහ අනෙකුත් පහසුකම් යන දෙකෙන් අඩු පහසුකම් භාවිතා කිරීමට හිමිකම් ඇත. කෙසේ වුවද, මුදල් හා ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් ලබා දෙන අංක WPKR-5664 දරන නිල රථය භාවිතා කරන අතරතුර සභාපතිවරයා විසින් පහත සඳහන් පහසුකම් ද භුක්ති විඳ ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

- සභාපතිවරයාගේ ලේකම්වරයා විසින් 2022 පෙබරවාරි 08 දිනැතිව කරන ලද ඉල්ලීමක් මත බැංකුව විසින් අංක KK-8977 දරන වාහනය සභාපතිවරයා වෙත පවරා තිබුණි.
- 2020 ජනවාරි සිට 2022 ජනවාරි දක්වා මාස 24 ක් සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨතා දීමනාව ලෙස බැංකුව විසින් සභාපතිවරයා වෙත රු. 1,200,000 ක් ගෙවා තිබුණි.

මෙම කරුණ පිළිගත නොහැකිය. බැංකුව තම බැංකුව මුදල් අමාත්‍යාංශයෙන් වත්කම් වාහනයක් ලබා ගෙන ඇතත්, එම වාහනය අත්පත් කර ගන්නා අවස්ථාවේ දී එකී වාහනය සභාපතිවරයාගේ පරිහරණය සඳහා විශ්වාසනීය තත්ත්වයක නොවීය. එම නිසා, මේ වාහනය සභාපතිවරයාට නොපවරන ලදී. මෙම වාහනය 2020.02.08 සිට 2022.08.23 දක්වා කාලය තුළ සභාපතිවරයාගේ කාර්යාලයේ විවිධ අවශ්‍යතා සඳහා මෙන්ම බැංකුවේ අනෙකුත් කටයුතු සඳහා ද භාවිත කර ඇත. ලියාපදිංචි අංක KR-5664 දරන වාහනයේ දුර්වල ධාවන තත්ත්වය හේතුවෙන් 2016.10.27 දිනැති අංක පීඊඩී 1/2005 වකුලේඛයේ විධිවිධානවලට අනුව සභාපතිවරයා ස්වකීය වාහනය භාවිත කිරීමට එකඟ වී ඇත. ඒ අනුව රු. 2020 ජනවාරි සිට 2022 ජනවාරි දක්වා කාලය සඳහා මාසික ප්‍රවාහන දීමනාව වශයෙන් රු. 50,000/- ක් ගෙවා ඇත. එම කාලය තුළ, සභාපතිවරයා ලියාපදිංචි අංක KK-8977 දරන වාහනය භාවිත කර නැත. 2022 පෙබරවාරි මාසයේ සිට අංක KK-8977 දරන නිල වාහනය ලබා දීමෙන් පසුව වාහන දීමනාව ගෙවීම නතර කර ඇත.

1.8 මුදල් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශ
2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට හඳුනා නොගත් තැන්පතු ගිණුම් ශේෂය රු. 1,337,125 ක් වූ අතර ඉහත	<u>හඳුනා නොගත් තැන්පතු</u> ණය යොමු අංකය, සම්පූර්ණ නම, ඉතුරුම් ගිණුම් අංකය වැනි තැන්පතු පත්‍රිකා පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු	මෙවැනි වැරදි නැවත සිදු වීම වැළැක්වීම සඳහා නිවාරක

ශේෂයෙන් රු. 504,137 ක් වසර දෙකකට වැඩි කාලයක් මුළුල්ලේ හඳුනාගෙන නොමැත.

නොමැති ගනුදෙනුකරුවන් විසින් අපගේ එකතු කිරීමේ ගිණුම් වෙත කරන ලද තැන්පතු හේතුවෙන් එවැනි හඳුනා නොගත් තැන්පතු ඇති වී ඇත. සිදු කරන ලද තැන්පතු සම්බන්ධයෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පිටපත ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන තුරු මෙම තැන්පතු අපගේ පොත්වල තබා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. එවැනි හඳුනා නොගත් ශේෂය 2022.11.30 දින වන විට රු. 1,045,768 ක් දක්වා අඩු කර ඇත.

පාලනයක් සිදු කළ යුතුය.

1.9 බදු රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම විගණන නිරීක්ෂණය

2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව, බැංකුව විසින් 2020 ජූනි 01 සිට 2020 දෙසැම්බර් 31 (2021) දක්වා කාලය සඳහා එකතු කළ අගය මත බදු වාර්තා විගණන දිනය වූ 2022 ජනවාරි 31 දින තෙක් සංශෝධනය කර නොතිබුණි. විස්තර පහත සඳහන් පරිදි වේ.

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශ

2020/2021 වර්ෂය සඳහා එකතු කළ අගය මත බද්ද මත කාල කඩඉම
2020/2021 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය වාර්ෂික වාර්තා මත එකතු කළ අගය මත බද්ද සංශෝධනය කිරීමේ කාලසීමාව තවමත් වලංගු කාලසීමාව තුළ පවතී. කාලසීමාව අවසන් වීමට පෙර එකතු කළ අගය මත බදු වාර්තා සංශෝධනය කිරීමට පියවර ගන්නා ලෙස අපි දැනටමත් අපගේ බදු උපදේශක වෙත උපදෙස් දී ඇත්තෙමු.

බැංකුව විසින් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තු ව මගින් නිකුත් කරන ලද මාර්ගෝපදේශයට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

විස්තරය	විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව (රු.)	මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත එකතු කළ අගය මත බදු ලේඛනවලට අනුව (රු.)	
බදු පෙර ලාභය	572,071,220	578,856,477	6,757,285
ආදායම් ප්‍රකාශනයට අය කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබා දීම මත එකතු කළ අගය මත බදු	218,205,322	219,223,111	1,017,789
පඩිනඩි	872,736,805	868,229,444	(4,507,361)

1.10 තොරතුරු තාක්ෂණ (IT) පොදු පාලන ක්‍රම විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශ

අ) බැංකුවේ මුරපද ප්‍රතිපත්තිය සහ ප්‍රමුඛ කර්මාන්ත පරිචය අතර පහත අපගමන නිරීක්ෂණය විය.

අවදානම අවම කිරීම සඳහා මුරපද ප්‍රතිපත්තිය

- බැංකු මුරපද ප්‍රතිපත්තියට අනුව, අසාර්ථක ලොග් කිරීම් උත්සාහ 6කට අවසර ලබා දී තිබුණි. කෙසේ වුවද, සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී උත්සාහ 3 සිට 5 දක්වා පමණක් අවසර දෙනු ලබයි. වැඩි උත්සාහ කිරීම් මගින් වංචා වැඩි වීමට හේතු විය හැකිය. දැනට පරාමිතිය 5 දක්වා සකසා ඇති අතර මෙය ප්‍රමුඛ කර්මාන්ත පරිචයට අනුකූල වේ. ප්‍රමුඛ කර්මාන්ත පරිචයට අනුකූල වීම සඳහා මිලභ සමාලෝචනයේදී ප්‍රතිපත්තිය සංශෝධනය කරනු ලැබේ. සකස් කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

- ප්‍රමුඛ කර්මාන්ත පරිචයට අනුව, පරිගණකය වෙත ලොග් වී පරිගණකය භාවිතයට නොගෙන සිටිය හැකි උපරිම ඉඩ දෙන කාලය මිනිත්තු 15ක් විය යුතු වුවද, රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුවේ මුරපද ප්‍රතිපත්තියේ එය මිනිත්තු 30ක් ලෙස සඳහන් වේ. ඔබ නිරීක්ෂණය කළ පරිදි, පරිගණකය වෙත ලොග් වී පරිගණකය භාවිතයට නොගෙන සිටිය හැකි උපරිම ඉඩ දෙන කාලය පිළිබඳ නිවැරදි පරිචය වූ මිනිත්තු 15 දැනටමත් ක්රියාත්මක කර ඇත. ප්‍රමුඛ භාවිතයට අනුකූල වීම සඳහා මිලභ සමාලෝචනයේදී ප්‍රතිපත්තිය සංශෝධනය කෙරේ. අවදානම අවම කිරීම සඳහා මුරපද ප්‍රතිපත්තිය සකස් කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

ආ) බැංකුව විසින් පහත සඳහන් අවස්ථාවලදී, දැනට පවතින බැංකුවේ මුරපද ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව කටයුතු කර නොතිබුණි. දැනට පවතින මුරපද ප්‍රතිපත්තියට එය අනුකූල විය යුතුය.

- මුරපද ප්‍රතිපත්තියට අනුව, මුරපදය අවම අකුරු හෝ ඉලක්කම් 8 කින් සමන්විත විය යුතු වුවද, බැංකුවේ යෙදුම් මට්ටමේ මුරපද සැකසීම් අනුව එය 4 ක් වී තිබුණි. මෙය නිවැරදි කර ඇති අතර වර්තමානයේ එය 8 ක් වේ.

- බැංකුවේ මුරපද ප්‍රතිපත්තියට අනුව, පරිශීලකයාට මූලික පිවිසුම් මුරපදය වෙනස් කළ හැකි බව සඳහන් වුවද, පද්ධතිය මගින් පරිශීලකයාට මූලික පිවිසුම් මුරපදය වෙනස් කිරීමට අවසර ලබා දී නොතිබුණි. සාමාන්‍යයෙන්, පරිශීලක ගිණුම නිර්මාණය කර ඇත්තේ “ගිණුම් මුරපදය කල් ඉකුත් වූ” තත්ත්වයෙන් වන අතර පරිශීලකයා විසින් ඔහුගේ / ඇයගේ මුරපදය නියම කළ යුතුය.

- මුරපද ප්‍රතිපත්තියට අනුව, මුරපද සංකීර්ණතාවක් පැවතියද, යෙදුම් මට්ටමින්, මුරපද සංකීර්ණතාව අදාළ නොවේ. අක්ෂරාංක බලාත්මක කිරීම ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින අතර 2022/08/31 වන විට සම්පූර්ණ කෙරේ.

ඇ) වෙනස් කිරීම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේදී රාජකාරි වෙන් කිරීමක් නොමැත. වෙනස් කිරීමේ ලේඛනවලට අනුව, වෙනස් කිරීම් සඳහා ඉල්ලීම සහ වෙනස් කිරීම් සඳහා අනුමැතිය ලබා දීම එකම පුද්ගලයා විසින් සිදු කරයි. (වෙනස් කිරීම් පිළිබඳ ඔස්සේ යාම් කළමනාකරණය කිරීම) වෙනස් කිරීම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියට රාජකාරි වෙන් කිරීම් ඇතුළත් වේ. දැනටමත් පියවර ගෙන ඇති අතර නිවැරදි ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කර ඇත. වෙනස් කිරීම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේදී රාජකාරි වෙන් කිරීමක් සිදු විය යුතුය.

- ඇ) 2021 වර්ෂය තුළ බැංකුව විසින් පහත සමාලෝචන පරිශීලක ප්‍රවේශ සමාලෝචන නියමිත සිදු කර නොතිබුණි. යාන්ත්‍රණය 30/09/2022 වන විට වේලාවට සමාලෝචන සිදු කළ යුතුය.
- සාමාන්‍ය පරිශීලක ගිණුම් සමාලෝචනය
 - පරිශීලක ප්‍රවේශ සමාලෝචනය
- ඉ) වෙනත් තොරතුරු තාක්ෂණ පොදු පාලන ඔස්සේ යාම් පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියේදී පහත දුර්වලතා නිරීක්ෂණය විය. තොරතුරු තාක්ෂණ පොදු පාලන ඔස්සේ යාම් පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කළ යුතුය.
- ප්‍රතිසාධන කාල අරමුණ සහ ප්‍රතිසාධන ක්‍රියාවලි අරමුණ ව්‍යාපාර අඛණ්ඩ සැලැස්මේ අර්ථ දක්වා නොමැත. මෙය මිලඟ ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය සමඟ යාවත්කාලීන කෙරේ.
 - බැංකුව 2019 වර්ෂයේ සිට ව්‍යාපාර අඛණ්ඩ සැලැස්ම යාවත්කාලීන කර නොතිබුණි. යාවත්කාලීන කරන ලද ව්‍යාපාර අඛණ්ඩ සැලැස්ම සකස් කරන ලද අතර ඒ සඳහා අනුමැතිය අපේක්ෂා කෙරේ.
 - බැංකුව විසින් 2021 වසර සඳහා ආපදා ප්‍රතිසාධන පුහුණු වැඩමුළු පවත්වා නොතිබුණි. කොවිඩ් සම්බන්ධ සීමා පැනවීම හේතුවෙන් බැංකුවට 2021 වර්ෂයේ දී ආපදා ප්‍රතිසාධන පුහුණු වැඩමුළු පැවත්වීමට නොහැකි විය. කෙසේ වුවද, ආපදා ප්‍රතිසාධන පුහුණු වැඩමුළු 2022 මාර්තු මාසයේදී සම්පූර්ණ කරන ලදී.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.405,197,439 ක ලාභයක් වූ අතර ඉකුත් වර්ෂයේ අනුරූප ලාභය රු.572,071,220 ක් විය. එබැවින්, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ රු.166,873,781ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. පිරිහීමට ප්‍රධාන හේතුව පොළී ආදායම රු. 828,540,272 කින් අඩු වීමය.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්, ඉකුත් වර්ෂය සමඟ සසඳා විශ්ලේෂණය කර ප්‍රතිශතවල වැඩිවීම හෝ අඩුවීම පහත දක්වා ඇත.

විස්තරය	විචලන මුදල වැඩිවීම / (අඩුවීම) (රු.'000)	විචලනය (%)	විචලනය සඳහා හේතු
පොළී ආදායම	(828,540,272)	-14	පවතින සහ අලුතින් ලබා දෙන ලද ණය සහ අත්තිකාරම්වල පොළී අනුපාත අඩු කිරීම.

පොළී වියදම	(1,009,013,483)	-25	ඉතුරුම් සහ ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා පොළී අනුපාත අඩු කිරීම.
ගාස්තු සහ කොමිස් ආදායම	(3,849,310)	-3	වර්ෂය තුළ නව ණය දීම් අඩු කිරීම.
ශුද්ධ වෙනත් මෙහෙයුම් ආදායම	(5,123,478)	-15	මූල්‍ය වත්කම්වලින් ලාභාංශ ආදායම අඩු කිරීම ලාභය හෝ අලාභය හරහා සාධාරණ වටිනාකමට ගණනය කරන ලදී.
හානිකරණ ගාස්තු	91,799,981	34	වර්ෂය තුළ අක්‍රීය ණය අත්තිකාරම් වැඩි වීම.
පුද්ගල වියදම්	211,223,060	24	2021 වර්ෂයේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි, වැටුප් සියයට 22 කින් පරිවර්තනය කිරීම.
ක්ෂය කිරීම් සහ ක්‍රමක්ෂ වියදම්	47,458,767	90	වසරක බදු ගිවිසුමකට එළඹීම හේතුවෙන් ප්‍රධාන කාර්යාල ගොඩනැගිල්ලේ ROU වත්කම් සඳහා අය කරන ලද ක්ෂය කිරීම් ROU වෙනත් ඉවත් කර ඇත.
ආදායම් බදු වියදම්	(64,028,633)	-30	ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව බදු අය කළ හැකි ආදායම අඩු කිරීම.

2.3 අනුපාත විශ්ලේෂණය

ලබා දී ඇති තොරතුරුවලට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය සහ ඉකුත් වර්ෂය සඳහා බැංකුවේ ඇතැම් වැදගත් අනුපාත පහත දැක්වේ.

විස්තරය	ආංශික අනුපාත (2021)	බැංකුව			
		2021	2020	2019	2018
ලාභදායීතා අනුපාතය					
සාමාන්‍ය හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ (ROE)	21.5	4.11	6.09	7.73	4.82
සාමාන්‍ය වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ (ROA) (ප්‍රතිශතය)	1.7	0.76	1.15	1.11	1.13
ශුද්ධ පොළී ආන්තිකය (ප්‍රතිශතය)	4.1	4.34	4.24	4.52	4.72
ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා					
බාසල් III – ස්ථර I (අවමය 8%)	12	23.95	21.58	21.04	21.69
බාසල් III - මුළු ප්‍රාග්ධනය (අවම 12%)	14.6	25.23	22.67	21.77	22.23
වත්කම්වල ගුණාත්මකතා					

දළ අක්‍රීය අත්තිකාරම් (සේ.අ.අ. ඇතුළුව) ණය	6.5	19.84	22.94	21.21	22
දළ අක්‍රීය අත්තිකාරම් (සේ.අ.අ. ණය හැර)	6.5	9.19	10.71	7.73	7.0
ද්‍රවශීලක අනුපාත					
ද්‍රවශීලක ආවරණ අනුපාතය (ප්‍රතිශතය) (90%)	52.8	115	116	121.05	83.91

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

- i) ප්‍රධාන වශයෙන් 2021 වසරේ ලාභදායීතාවයේ අඩුවීම හේතුවෙන් ඉකුත් වර්ෂය සමඟ සැසඳීමේ දී, 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය (ROE) සියයට 1.98 කින් අඩු වී ඇත.
- ii) සේ.අ.අ. ණය ඇතුළුව බැංකුවේ දළ අක්‍රීය අනුපාතය අංශයේ අනුපාතය වන සියයට 6.5 ට වඩා බෙහෙවින් වැඩිය. මෙයට හේතුව වන්නේ සේ.අ.අ. ණය කාණ්ඩයේ ඉහළ අක්‍රීය ණය අනුපාතයයි. කෙසේ වුවද, සේ.අ.අ. ණය මුදල් ආපසු ලබා දෙන ණය වන අතර මහ බැංකුව හරහා ආපසු අය කර ගත හැකිය. 2021 වර්ෂයේ දී සේ.අ.අ. ණය නොමැතිව දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය සියයට 9.19 ක් වන අතර එය ආංශික අනුපාතයට වඩා සියයට 5.3 කින් වැඩිය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 හඳුනාගත් පාඩු

විගණන කිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>අ) 2016 සැප්තැම්බර් 01 සිට 2017 මාර්තු 31 දක්වා කාලය තුළ බැංකුවේ ණය අංශය විසින් ව්‍යාජ පෞද්ගලික ආයතන දෙකක සේවකයින් ලෙස පෙනී සිටි අයදුම්කරුවන් හතළිස් හත් දෙනෙකු (47) සඳහා රු. මිලියන 66.34 ක ණය මුදලක් ලබා දී ඇත. ව්‍යාජ ආයතන දෙකේ සේවකයින් ලෙස පෙනී සිටි අයදුම්කරුවන් අදාළ ණය සඳහා අයදුම් කිරීමේදී ව්‍යාජ ලේඛන ඉදිරිපත් කර තිබුණු බව අනාවරණය විය. ඉහත ණය මුදලින් රු. 61,506,228 ක් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට හිඟව තිබෙන ගෙවීම් ශේෂ ලෙස සටහන් වී තිබුණි.</p>	<p>මේ සම්බන්ධයෙන් බැංකුව පහත දැක්වෙන ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත;</p> <p>එවැනි ණය ලබා දීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු සියලුම සේවකයින් සම්බන්ධයෙන් විනය ක්‍රියාමාර්ග දැනටමත් ගෙන ඇත.</p> <p>ව්‍යාජ සංවිධාන හරහා ණය ලබා ගත් සියලු පාර්ශ්වයන්ට එරෙහිව අපරාධ විමර්ශන කොට්ඨාසය වෙත පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර ඇත.</p> <p>ගෙවිය යුතු මුදල් අයකර ගැනීම සඳහා සියලුම ගනුදෙනුකරුවන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කර ඇත.</p>	<p>මේ ආකාරයේ වංචා වැළැක්වීම සඳහා ණය ලබාදීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලන ශක්තිමත් කළ යුතුයි.</p>
<p>ආ) පැරණි ගොඩනැගිලිවලින් නව ගොඩනැගිලි වෙත ශාඛා ගෙන ගොස් තිබුණද, කුලී මුදල් ලෙස ගම්පහ සහ හොරණ ශාඛාවල බදු හිමිකරුවන් වෙත කලින් ගෙවා තිබුණු අනුපිළිවෙළින් රු.</p>	<p>කලින් සිටි ගොඩනැගිලි හිමියන්ගෙන් අයවිය යුතු ශේෂ අයකර ගැනීමට නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග බලාත්මක කර ඇත.</p>	<p>මේ ආකාරයේ අත්තිකාරම් සාධාරණ කාල සීමාවක් තුළ ආපසු අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.</p>

1,207,743 ක සහ රු. 531,860 ක මුදලින් ඉතිරි මුදල් ආපසු අයකරගෙන නොතිබුණි.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන කිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ගම්පහ ශාඛාව පිහිටි යක්කල පාරේ පිහිටි ගොඩනැගිල්ලේ BCP කාමරය තෙත බරිත වීම හේතුවෙන් සේවාදායකය අසල බිත්ති තෙත් වී ඇති අතර DR කාමරයේ බිම ද තෙත් වී තිබුණි. එසේම, ඔප්පු තබා ඇති කාමරයේ තෙත් බව නිසා ආරක්ෂිත ඔප්පුද තෙත් වී දිරාපත්ව තිබූ අතර ලේඛනාගාරයද එසේම තෙත් වී, දිරාපත් වී තිබුණි.	ගොඩනැගිල්ලේ ඉදිකිරීම් දෝෂ සහ කලින් කලට එම දෝෂ නිවැරදි කිරීමට ගොඩනැගිල්ලේ හිමිකරු දරන උත්සාහය ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් මෙම ගොඩනැගිල්ලේ මෙම ශාඛාව පවත්වාගෙන යාම නුසුදුසුය.	වත්කම් ලබා ගැනීමට පෙර, ආර්ථික වටිනාකම කෙරෙහි බැංකුව අවධානය යොමු කළ යුතුය.
(ආ) නුවර පාරේ පිහිටි ශාඛාව කලින් තිබූ ස්ථානයේ අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට කාලය ඉතිරිව තිබියදී, නව ගොඩනැගිල්ලේ අඩුපාඩු පිළිසකර නොකර, යක්කල පාරේ පිහිටි නව ගොඩනැගිල්ලට ශාඛාව ගෙන ගොස් තිබුණි.	ගොඩනැගිල්ලේ ඉදිකිරීම් දෝෂ සහ කලින් කලට එම දෝෂ නිවැරදි කිරීමට ගොඩනැගිල්ලේ හිමිකරු දරන උත්සාහය ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් මෙම ගොඩනැගිල්ලේ මෙම ශාඛාව පවත්වාගෙන යාම නුසුදුසුය.	
(ඇ) 2022 මාර්තු 23 දිනැති පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභා නියෝගයට අනුව, 2021 අප්‍රේල් 23 වන දින මහ බැංකුව විසින් කර මූලික බැංකුකරණ පහසුකම ක්‍රියාත්මක කිරීම කල් දැමීම සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකුව සමඟ සාකච්ඡා කර මූලික බැංකුකරණ පහසුකම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අවධානය යොමු විය යුතුය.	බැංකුව විසින් නව මූලික බැංකුකරණ පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සමාගමක් තෝරාගෙන ඇත. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දැනට සිදු වෙමින් පවතී.	පවතින ක්‍රමයේ පවතින අඩුපාඩු මඟහරවා ගැනීම සඳහා මූලික බැංකුකරණ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන ක්‍රියාවලිය වහාම ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

3.3 නිෂ්කාර්ය හෝ ඌන උපයෝජිත දේපළ, පිරියත හා උපකරණ

විගණන කිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2014 වර්ෂයේ දී මිලදී ගත් අංක LL 0503 දරන ලොරි රථය 2018 සැප්තැම්බර් 29 සිට නිෂ්කාර්යව පවතී. තවද, මෙම වාහනයේ ආදායම් බලපත්‍රය 2021 නොවැම්බර් 17 දින කල් ඉකුත් වී තිබුණි.	ලොරි රථය අපහරණය කිරීමට කටයුතු කරමින් පවතී.	වත්කම් කාර්යක්ෂමව උපයෝජනය කළ යුතුය.

3.4 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන කිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) මූලික බැංකුකරණ පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ උපදේශකවරයා වසරක කාලයක් සඳහා කොන්ත්‍රාත් පදනම මත 2020 සැප්තැම්බර් 7 වන දින බඳවා ගෙන තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • නව මූලික බැංකු විසඳුම ක්‍රියාත්මක කිරීම කල් දමන ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2021 අප්‍රේල් 23 දිනැති ලිපිය මගින් දැනුම් දී තිබුණ ද, ඔහුගේ කොන්ත්‍රාත් කාලය මේ දක්වා දීර්ඝ කරමින්, බැංකුව විසින් වෙනත් අරමුණු සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ උපදේශකවරයා ව යොදවා ගෙන තිබුණි. • නිසි පරිදි බඳවා ගැනීම් සිදු වන තෙක්, තොරතුරු තාක්ෂණ කාර්යයන් අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ද, බැංකුවේ සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී (තොරතුරු තාක්ෂණ) ගේ රාජකාරි ආවරණය කිරීම සඳහා ද එකී තොරතුරු තාක්ෂණ උපදේශකවරයා ව 2021 අගෝස්තු 13 සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි පත් කරන ලදී. ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්ව මට්ටමේ තනතුරක රාජකාරි ආවරණය කිරීමට කොන්ත්‍රාත් පදනම යටතේ බාහිර පුද්ගලයකු පත් කර තිබීම සැක සහිත සිදුවීමකි. 	<p>මූලික බැංකුකරණ විසඳුම ක්‍රියාත්මක කිරීම කල් දමන ලෙස 2021.04.23 දිනැති ලිපිය මගින් බැංකුව වෙත දැනුම් දුන් අවස්ථාව වන විට, තොරතුරු තාක්ෂණ උපදේශකවරයා සිටියේ ඔහුගේ වසරක (01) කොන්ත්‍රාත්තුවේ මැද භාගයේය. එවකට පැවති බොහෝ අධීක්ෂණ ගැටළු මූලික බැංකුකරණ පද්ධතියක් නොමැති වීම හා සම්බන්ධ වී පැවතීම මෙන්ම යෝජිත ඒකාබද්ධ කිරීම සම්බන්ධයෙන් නිසි උපදෙස් ලබා නොදීම යන කරුණු හේතුවෙන්, බැංකුව එම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කටයුතු ඉදිරියට ගෙන ගොස් තිබුණු අතර, එබැවින් තොරතුරු තාක්ෂණ උපදේශකවරයාගේ කොන්ත්‍රාත්තු කාලය තවදුරටත් දීර්ඝ කරන ලදී.</p> <p>පුරප්පාඩුව පවතින සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී (තොරතුරු තාක්ෂණ) තනතුර සඳහා නිසි බඳවා ගැනීමක් සිදු වන තෙක්, තොරතුරු තාක්ෂණ මෙහෙයුම් කටයුතු සුමටව පවත්වාගෙන යාමට පහසුකම් සැලසීම සඳහා ද, දැනුම සහ පළපුරුද්දේ විෂය ප්‍රමාණය ද සැලකිල්ලට ගනිමින්, තොරතුරු තාක්ෂණ අංශය තාවකාලිකව අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ උපදේශකවරයා ව පත් කිරීමට බැංකුව තීරණය කර ඇත.</p>	<p>පූර්වයෙන් අනුමත කරන ලද බඳවා ගැනීමේ පටිපාටියකට (SOR) අනුව බඳවා ගැනීම් සිදු කළ යුතුය</p>
<p>(ආ) 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ සේවක සංඛ්‍යාව අනුව, අනුමත සේවක සංඛ්‍යාව සහ තර්ථ සේවක සංඛ්‍යාව අනුපිළිවෙලින් 467ක් සහ 367ක් වූ අතර ඒ අනුව පුරප්පාඩු වූ තනතුරු සංඛ්‍යාව 102කි.</p>	<p>ආයතනික කළමනාකාරීත්ව තනතුරු 2022.12.13 දින පවත්වන ලද සම්මුඛ පරීක්ෂණයේදී, බැංකුව විසින් සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී (තොරතුරු තාක්ෂණ) සහ ප්‍රධාන</p>	

සේවක කාණ්ඩය	අනුමත සේවක සංඛ්‍යාව	තථ්‍ය සේවක සංඛ්‍යාව	පුරප්පාඩු / අතිරික්ත
ආයතනික කළමනාකාරීත්ව තනතුරු	16	12	4
ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ තනතුරු	11	6	5
විධායක තනතුරු	134	111	23
විධායක නොවන තනතුරු	306	238	68
එකතුව	467	367	102

අභ්‍යන්තර විගණක තනතුරු සඳහා අපේක්ෂකයින් දෙදෙනෙකු (02) තෝරාගෙන ඇති අතර, ඒ සඳහා දැනට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය අපේක්ෂාවෙන් සිටියි. එබැවින්, 2022.12.21 දිනට, සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී (තක්සේරු) සහ සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී (ණය - මුදල් ගෙවීම සහ අධීක්ෂණය) යන තනතුරු දෙක (02) ක් පමණක් පුරප්පාඩුව පවතී.

විධායක තනතුරු
2022.12.21 දිනට, විධායක තනතුරුවල පුරප්පාඩු විසඳීමක් (21) පමණක් පවතී (එනම්, 2022.01.01 සිට 2022.12.21 දක්වා වූ කාලය තුළ ක්‍රියාත්මක වූ විශ්‍රාම ගැන්වීම්, ඉල්ලා අස්වීම් සහ උසස්වීම්වලින් පසුව)

විධායක නොවන තනතුරු
මෑතකදී අභ්‍යාසලාභී බැංකු සහකාරවරුන් විසි අට (28) දෙනෙකු බඳවා ගැනීමෙන් පසුව, විධායක නොවන තනතුරුවල පුරප්පාඩු (එනම්, 2022.01.01 - 2022.12.21 තුළ ක්‍රියාත්මක වූ විශ්‍රාම ගැන්වීම්, ඉල්ලා අස්වීම් සහ උසස්වීම්වලින් පසුව) 2022.12.21 දිනට හතළිස් හය (46) දක්වා අඩු වී ඇත.

(ඇ) බැංකුවේ ප්‍රධාන කළමනාකාර තනතුරු සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

- නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී (මූල්‍ය සහ සැලසුම්) තනතුර 2021 මුදල් වර්ෂය දක්වා පුරප්පාඩුව පැවතුණි. මෙම පුරප්පාඩුව 2021 සහ 2022 වර්ෂවලදී පුරවා ඇතත්, එම නිලධාරීන් ඔවුන් පත් කරන ලද දින සිට වසරක් ඇතුළත ඉල්ලා අස්වීම් භාර දී ඇත.
- ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර විගණක තනතුර 2022 අප්‍රේල් දක්වා පුරප්පාඩු වී තිබුණි. 2020 දෙසැම්බර් මාසයේදී ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර

බඳවාගත් නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරීවරුන් (මූල්‍ය සහ සැලසුම්) පුද්ගලික හේතූන් මත මෙන්ම සංක්‍රමණ අරමුණු මත ඉල්ලා අස්වීම් ලබා දී ඇති බැවින්, ඔවුන් රඳවා තබා ගැනීමට බැංකුවට හැකියාවක් නොවීය.

ඒ අනුව, පුරප්පාඩු වූ තනතුර සඳහා 2022.11.01 දින සිට බල පැවැත්වෙන පරිදි එන්.ඩී.පී. සෝමරත්න මහතා අදාළ තනතුර සඳහා බඳවා ගැනීමට කටයුතු කරන

විගණක තනතුර සඳහා නිලධාරියෙකු බඳවාගෙන තිබුණද, එම නිලධාරියා 2022 අප්‍රේල් 29 දින ඇයගේ ඉල්ලා අස්වීම භාර දී තිබුණි.

ලද අතර දැනට නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී (මූල්‍ය සහ සැලසුම්) තනතුර පුරප්පාඩුව නොපවතී.

හිටපු ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර විගණකවරිය වූ එන්.ඒ.ආර්.එන්. ද සිල්වා මහත්මිය කළමනාකාරිත්වයේ අපේක්ෂා සපුරාලීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන් ඇයගේ පරිවාස කාලය දීර්ඝ කිරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කිරීමෙන් පසු ඇයගේ ඉල්ලා අස්වීම ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම කාලය තුළ බැංකුවේ අභ්‍යන්තර විගණකවරයා විදේශ අධ්‍යාපනය සඳහා වැටුප් රහිත නිවාඩු ලබා සිටියේය. එබැවින් ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර විගණක ලෙස කටයුතු කිරීමේ විභවයෙන් යුත් නිලධාරියකු බැංකුවේ නොමැති විය.

බැංකුව විසින් අදාළ පුරප්පාඩුව සම්බන්ධයෙන් කිහිප වතාවක්ම දැන්වීම් පළ කර ඇත (එනම් 2022.04.10, 2022.06.12, 2022.07.10 සහ 2022.10.30). මෑතකදී දැන්වීම් පළ කිරීමෙන් පසුව සහ 2022.12.13 දින පැවැත්වූ සම්මුඛ පරීක්ෂණයේදී, බැංකුව විසින් අදාළ තනතුර සඳහා විභවයෙන් යුත් අපේක්ෂකයෙකු තෝරා ගත් අතර, එම තෝරා ගැනීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය අපේක්ෂා කෙරේ.